

Routekeuze beïnvloeding studenten

Doelgroep

Studenten van en naar de campus

Doel

Fietsende studenten over een alternatieve route sturen omdat op de oorspronkelijke hoofdroute verkeersveiligheidsproblemen werden voorzien vanwege de aanleg van een tramlijn

Interventie

Routegeleiding met bebording en uitingen op de weg

Locatie

Omgeving universiteitscampus gemeente Utrecht

Looptijd

4 weken

Contactpersoon

Kirsten van Merwijk, verkeerspsycholoog XTNT

Aanleiding

Dagelijks begeven enkele duizenden fietsers zich vanuit het centrum van Utrecht naar het Utrecht Science Park (USP), waar onder andere de universiteit Utrecht gevestigd is. Om de bereikbaarheid van het USP te verbeteren, werd er een tramlijn aangelegd. Deze tramlijn doorkruist één van de twee hoofd fietsroutes naar het USP, namelijk: de Weg tot de Wetenschap. Voor de aanleg van de tramlijn werd voorzien dat dit mogelijk tot verkeersveiligheidsproblemen met de grote stroom fietsers op de Weg tot de Wetenschap zou kunnen leiden. Daarom werd in opdracht van de Provincie Utrecht onderzocht hoe studenten gestimuleerd konden worden om via de alternatieve route, de Archimedeslaan, richting het centrum van Utrecht te fietsen. Uiteindelijk zijn er twee versies van een interventie getoetst met behulp van fietstellingen op beide routes.

Interventie

Met behulp van literatuuronderzoek en verkennend vragenlijstonderzoek is eerst onderzocht waarom en hoe de studenten in Utrecht kiezen voor een fietsroute. Als één van de belangrijkste drijfveren kwam gewoontegedrag naar voren. Daarom spelen beide versies van de interventie in op gewoontegedrag: er zijn opvallende asfaltstickers op het USP geplaatst, bedoeld om de automatische activatie van het gewoontegedrag (en daarmee de routekeuze) te doorbreken, en men de routekeuze opnieuw te laten heroverwegen. De volgende twee versies werden getoetst:

1. Uit de literatuur en het vooronderzoek blijkt dat fietsers graag de snelste route kiezen. Daarom is geïmpliceerd dat de route via de Archimedeslaan sneller is: "Kies jij de snelste route richting centrum?", waarbij een pijl de gewenste fietsroute aanwijst.

Het voordeel van impliceren is dat de lezer zelf interpreteert wat de boodschap betekent, waardoor deze moeilijker te weerleggen is. Dit voorkomt sceptische weerstand. Bovendien, als mensen niet handelen in overeenstemming met hun doel (de snelste route fietsen), kan er een ongemakkelijk gevoel ontstaan: cognitieve dissonantie. Mensen kunnen dit gevoel voorkomen door de aangewezen route te fietsen.

2. In de tweede versie worden fietsers gevraagd om te stemmen op een dilemma: "ik ben liever rijk" en "ik ben liever gezond", waarbij beide keuzemogelijkheden zijn gekoppeld aan een fietspad (Weg tot de Wetenschap of Archimedeslaan). Dit dilemma is gekozen op basis van een kort vooronderzoek bij studenten, waaruit blijkt dat vrijwel iedereen kiest voor "ik ben liever gezond" en daarbij aangeeft dat zij dit een belangrijke keuze vinden. Dit samen maakt het dilemma gevoelig voor cognitieve dissonantie. Het dilemma heeft een populaire (gezond) en minder populaire (rijk) optie. Daarom wordt de route via de Archimedeslaan gekoppeld aan de populaire keuzemogelijkheid. Omdat de keuze te zien zal zijn voor andere fietsers op het USP, zullen fietsers daarnaast geneigd zijn een sociaal wenselijke keuze te maken: de populaire "ik ben liever gezond" optie.

Resultaten en evaluatie

Routekeuzegedrag is in veel gevallen een gewoonte en het doorbreken van een gewoonte kost tijd. Dat is ook duidelijk terug te zien in de terugloop van het effect van de interventies die zijn getest: nadat de interventies zijn weggehaald, liep het effect weer terug. Om een interventie zo effectief mogelijk te maken is het daarom aan te raden om een interventie voor een langere periode te plaatsen: hierdoor hebben fietsers langer de tijd om hun gewoontegedrag aan te passen en dus een andere fietsroute te gaan rijden.

Daarnaast is het kansrijk om een dergelijke, subtiele interventie uit te voeren, wanneer er nog géén sterke gewoonte is gevormd. Mensen passen hun gedrag makkelijker aan, wanneer er nog geen gewoonte aanwezig is. Hierbij kan worden gedacht aan het begin van het schooljaar of vlak na het aanleggen van nieuwe infrastructuur. Ten slotte blijkt het enorm nuttig te zijn om niet alleen een kwantitatieve monitoring te doen (wérkt de interventie?) maar ook een kwalitatieve monitoring (waarom werkt de interventie wel of niet?). In dit onderzoek is namelijk ook achteraf nog aan studenten gevraagd of zij de interventies begrepen. Hoewel een groot deel aangaf dat het duidelijk was wat de interventies van hen vroegen, bleek niet iedereen het ontwerp goed te interpreteren. Bij herhaalde inzet van de interventies, kunnen deze inzichten helpen om het ontwerp te verbeteren.